

Vår dato
03.02.2021

Vår referanse
20/03225-2

Deres dato

Deres referanse

Side 1 av 4

BERGEN KOMMUNE
Postboks 7700
5020 BERGEN

Dokken - Hørings svar for overordnet strategi

Vi viser til høringsutkastet Dokken 2050 - Transformasjon fra godshavn til ny bydel - Overordnet strategi datert 07.01.2021.

Havforskingsinstituttet (HI), Fiskeridirektoratet (Fiskeridir) og Statsbygg har over flere år arbeidet med et nybygg for Norges viktigste forsknings- og forvaltningsmiljø knyttet til havet. Etter en lang prosess med omfattende utredninger ble Bergen, nærmere bestemt området på Dokken utenfor dagens containerhavn og med direkte tilgang til dypvannskai, pekt ut som lokalisering for dette nybygget. Virksomhetene har også vært invitert og bidratt aktivt i prosessen Bergen kommune har gjennomført for utvikling av Dokken. Høringsuttalelsen til *Overordnet strategi* er samstemt mellom alle de tre aktørene.

Stortinget har vedtatt finansiering til oppstart av forprosjekt for samlokalisering av HI og Fiskeridir i et nytt bygg på Dokken. Den økonomiske rammen for prosjektet er satt til 3,18 mrd kr, inkludert kostnader til tomteervervelse. Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) er oppdragsgiver for prosjektet, og det er besluttet at Statsbygg skal være byggherre for nybygget. Bergen kommune må sikre en konkret tomt og de økonomiske betingelsene knyttet til tomteervervelsen.

Storingsvedtaket innebærer at framdriften i prosjektet nå i hovedsak avhenger av vedtak i Bergen kommune. Vi vil i høringsuttalelsen synliggjøre og konkretisere de forutsetningene vi mener er nødvendig for å realisere byggeprosjekt innenfor de føringene staten har satt for byggeprosjektet.

Dokken 2050 - overordnet strategi

Vår vurdering er at det foreliggende utkastet til overordnet strategi kan bli et godt verktøy for Bergen kommune i den omfattende byutviklingsoppgaven byen står foran på Dokken. Vi anerkjenner at Bergen kommune setter høye mål og har store ambisjoner for denne byutviklingen.

Nybyggprosjektet for HI og Fiskeridir er tydelig i høringsutkastet til overordnet strategi, både som premiss og som aktører med en viktig rolle i utviklingen; på kort sikt som pioner og på lang sikt som sentral aktør som gir nødvendig innhold til Havbyen Bergen. Strategien følger dermed opp forventningene vi har hatt etter bystyrevedtaket 19. juni 2019 (sak 188/19) på viktige punkter. Det er en utfordring å avveie langsiktige byplangrep opp mot den praktiske gjennomføringen av prosessen hvor det må legges grunnlag for snarlige og konkrete beslutninger for å kunne igangsette byggeprosjektet.

Kommunens målbilde for Dokken vurderer vi at i stor grad sammenfaller med HI og Fiskeridir sine mål, samt de ambisjoner Staten har for sine byggeprosjekter. Vår innfallsvinkel til strategiarbeidet

Hovedkontor:
Havforskingsinstituttet
Nordnesgaten 50
5005 Bergen

Postadresse:
Havforskingsinstituttet
Postboks 1870 Nordnes
5817 Bergen

Telefon: 55 23 85 00
Internett: www.hi.no
Organisasjonsnr: NO 971 349 077
E-post: postmottak@hi.no

vil nødvendigvis være knyttet til muligheten for å kunne etablere nybygget for HI og Fiskeridir så raskt som mulig, men samtidig må strategien også svare ut behov og målsetninger i et langsiktig perspektiv. Virksomhetenes mål og strategier bygger opp under Norges havstrategi som klart peker på havet som svært viktig for nasjonen. Havstrategien har vært klar på dette i tidligere utgaver og det ble ytterligere klargjort i oppdateringen i 2019. Her legges det vekt på forskning, teknologiutvikling, nyskaping og god forvaltning som viktige forutsetninger for å være ledende innen hav. Vi mener det vil styrke Bergen og bydelen Dokken dersom det uttales klart i den overordnede strategien for Dokken at Bergen skal legge til rette for at Norge her kan oppnå målene i havstrategien. Det vil da også være avgjørende at valg av langsiktige byplangrep tilrettelegger for, og har fleksibilitet for å utvikle havrelaterte aktiviteter og næringer også i fremtiden. Vi mener dette bør være et viktig mål å ta med for utviklingen av den nye bydelen.

Havbyen Bergen – nok kapasitet for næringsformål

Strategien (s. 2) gir en fin innledning til hva Bergen kommune legger i begrepet Havbyen Bergen, og vi trekkes konkret inn i flere mål og strategier. Vi støtter også grepet med å etablere et Havkvartal, da forstått som en konsentrasjon av næringsarealer (utdanning, forskning, næringsutvikling og innovasjon) i et delområde.

Strategien er ikke konkret på fordelingen mellom bolig og næring på Dokken. For å oppnå de målsettingene som er formulert for Havbyen Bergen på Dokken, vil det etter vår vurdering være en forutsetning at det settes av nok arealer til dette formålet, samt at arealene blir tilgjengelig etappevis. Det bør være nok areal til at også andre og nye havrelaterte næringer kan lokaliseres på Dokken, gjerne i tilknytning til hverandre. Næringsformålet framstår som noe underkommunisert i begrepene som er brukt som overskrifter på målsettinger og strategier.

Teksten om oss på s. 18 bør justeres slik at det ikke framstår som HI, Fdir og Akvariet alene utgjør Havbyen Bergen. Havbyen Bergen må også inkludere flere andre sentrale aktører innen akademia og næring.

Havnefunksjoner på Dokken

Strategi 4 angir prinsipper for å kunne kombinere byutvikling med fremtidens havn, noe vi støtter. I det pågående arbeidet med arealstrategien for Dokken har vi søkt å formidle omfang og fleksibilitet i vårt behov for tilgang til dypvannskaier. Vi vurderer at vårt kaibehov lar seg kombinere med byutvikling, gitt at det settes av ekstra bredder på gater/havnepromenade sammen med at det tillates løsninger for kortvarig sikring.

Våre kairelaterte aktiviteter legger beslag på kaiene en relativt liten del av tiden. Både HIs og Fiskeridirs fartøy er stort sett ute på tokt, men den tiden de ligger til kai vil de gi innhold til og visualisere havneaktivitet i Bergen på en god og publikumsvennlig måte. Vår havforskning og forvaltning er kunnskapsbasert og fartøyene er de nødvendige redskapene for å innhente denne kunnskapen. Fartøyene vil slik sett være utstillingsvindu for norsk havforvaltning, og kunne by på opplevelser til publikum i form av å være i bybildet, omvisninger og relevante foredrag. Den nye havnepromenaden på Dokken får en stor utstrekning, og vi mener det er både rom og behov for en variasjon av aktiviteter og hendelser. Med erfaring fra dagens kailøsning på Nykirkekaien, mener vi det er viktig å se på våre havnefunksjoner som noe bidrar til aktivitet og opplevelser på kaiene.

Vår aktivitet forutsetter ikke inngjerding (ISPS) for å ivareta sikkerhet. Samtidig kan vår virksomhet også være en gi en fin overgang mellom boligområder med byliv og mere industrielle havnefunksjoner både i transformasjonsperioden og i det lengere perspektivet. Vi har forutsatt at vårt kaibehov skal dekkes med å leie kaiplass av Bergen Havn Kaiene vil dermed være disponible for andre brukere (styrt av Bergen Havn) når våre båter er ute på tokt.

Rekkefølgen og fasene for utflyttingen av havnefunksjoner og andre tilknyttede virksomheter vil påvirke når og hvilke arealer som blir tilgjengelig for vårt nybygg. Vi vil derfor framheve viktigheten av å finne en lokalisering for HI/Fiskeridir og Akvariet som er den beste løsningen på

lang sikt. Dette må tillegges vekt når f.eks. havnens mer kortsiktige etappeplaner drøftes og fastsettes.

Byliv, miljø og bærekraft

I høringsutkastet avsettes det en god del plass til en relativt detaljert beskrivelse av miljøtiltak, bærekraft og ambisjoner for levende byrom på land. Vi mener imidlertid at strategien bør styrkes på hvordan dette skal ivaretas i havet og havnen i forbindelsen til havet. Hvordan man utvikler kaifunksjonene sammen med aktiviteter for næring og befolkning er i mindre grad tatt med. På «land»-siden beskrives tiltak for å fremme bymiljøet og styrke miljø og bærekraft. På «hav»-siden omtales utfyllinger og tiltak som noe som skal gjøres dersom det ikke påvirker livet under vann uakseptabelt negativt. På den måten blir ikke muligheter for blå/grønn byutvikling utnyttet slik vi også oppfatter er påpekt i parallelloppdragene. Vi mener strategien bør vise vei mot en grønn og blå bydel som trekker byutviklingen mot å bringe liv, attraksjon, næring og sammen med miljø og bærekraft i grensesnittet mellom byrom og havet slik man kan forvente av en ny bydel med havn i Havbyen. I en slik sammenheng kan en stringent havnepromenade virke mot sin hensikt.

Her er noen eksempler på hva man kan gjøre ved å bruke kaiene til å skape byliv:

- Bruke blå kolonihager/akvakultur og parseller for byens innbyggere som gjør at det kan produseres mat ved kaifront. Her kan det dyrkes og vises habitater for tang, tare, fisk og skaldyr.
- Mulighet for f.eks. padle under et akvarium eller nær en annen konstruksjon.
- Tilrettelegge for å vise når forskningsfartøyer utrustes og klargjøres for tokt og se hva som bringes inn av prøver mm.
- Bruke fartøyene som foredrags og undervisningsplattformer og vise og demonstrere en autonome enheter (AUV, USV, osv).
- Tilrettelegge for at byens befolkning kan bli kjent med havneaktiviteter og «ta på» og se mindre skip, fiskefartøy som selger/leverer fangst.
- Tilrettelegge for en blå bybane og miljøvennlig sjøtransport til nærområdene.

Forholdet til Akvariet

Nytt Akvarium og nybygg for HI/Fiskeridir inngår begge i strategien som pionérer på Dokken. Dette tror vi vil bidra til et godt og nødvendig moment i første etappe av utviklingen av Dokken. Populært uttrykt er vi sammen «hjertet og hjernen» i Havbyen Bergen. Prosjektene har samarbeids- og samlokaliseringsevner som kan utløses i ulik grad, avhengig av den konkrete innbyrdes lokaliseringen på Dokken. Samarbeids- og samlokaliseringsevningene vil også påvirke i hvilken grad virksomhetene kan bidra positivt i bymiljøet. Nærhet til hverandre er derfor sentralt. Robuste strategier og byutviklingsgrep må hente ut disse synergiene, samtidig som det er fleksibilitet for ulikheter i eierskap, finansiering og prosjektgjennomføring. De to prosjektene for HI/Fiskeridir og Akvariet må kunne realiseres uavhengig av hverandre, men det er et mål om å kunne gjennomføre en felles detaljreguleringsprosess.

Forholdet til et framtidig utviklingsselskap

Bystyret skal sammen med overordnet strategi behandle en sak om rammene for et framtidig utviklingsselskap på Dokken. Vi kjenner ikke til innholdet i denne saken, ut over utredninger på prosjektets hjemmeside. Gjennomføringen av vårt byggeprosjekt vil kunne få en stor avhengighet til

dette utviklingselskapet. F.eks. vil de høye målsettingene knyttet til områdets miljøpåvirkning og utvikling sannsynligvis forutsette store og koordinerte infrastrukturgrep, der alle aktørene på Dokken må bidra for å oppnå målsettingen. Vi er derfor opptatt av at forutsetningene for at vi skal kunne starte en egen detaljreguleringsplan og gjennomføre utbyggingen raskt, blir drøftet grundig i forbindelse med opprettelsen av utviklingselskapet. Målsettingen må være å unngå utilsiktede koblinger som i verste fall kan stoppe opp framdriften i byggeprosjektet.

Videre fremdrift

Vi opplever at Bergen kommune har hatt en god og forutsigbar framdrift i det store sakskomplekset knyttet til Dokken-utviklingen. For oss vil vedtak av en god overordnet strategi være grunnlaget for en god arealstrategi. Fremdrift i dette arbeidet er avgjørende for at det kan velges en konkret tomt som igjen gir mulighet for å starte detaljregulering og etablere opsjonsavtale som binder kostnader og usikkerhet. Dette er nødvendig for at vi kan gå videre med et forprosjekt.

Med vennlig hilsen

Sissel Rogne
Administrerende direktør
Havforskningsinstituttet

Per Sandberg
Fiskeridirektør
Fiskeridirektoratet

Kopimottakere:
FISKERIDIREKTORATET
STATSBYGG